

– Кэриэстэбил –

Үтүө өйдөбүл сүрэхпитигэр үйэ сааска хаалыабыз

Хорула 7 кылаастаах, Марха орто оскуолатыгар биригэр үөрэммит дьүөгэбит, оҕо сааспыт доҕоро, абабыт Конон Алексеевич кыһа, эдьийбит **ЕФРЕМОВА (АЛЕКСЕЕВА) Мария Кононовна** 76 сааһыгар ыарахан ыарыыттан өлөн, олохтон туораата.

Маайа 1940 сыллаахха кыһын оройугар, олунньу 15 күнүгэр Хартаас Өлөксөй, Сымыйт Кирилэ, Чыыраабыл Түмэпийи диэн биир аҕа ууһа түөлбөлөөн олохтот сүүрүктээх Конанчаан үрүбүн

аралыгар - Бырах түбэтигэр Хартаасов Конон Алексеевичтаахха 4-с оҕонун төрөөн, күн сири кербүтэ. Аҕа алаах ийэтэ "Өктөөбүр Төлөнө" холкуос төһүү үлэһиттэрэ этилэр. Аҕа Конон Бырахха сылгыһыттаабыта, онтон ыанньык ферматыгар кыһынын от тиэйэрэ, Сайылык ыанньык ферматын солбуллубат бостууга этэ, ийэтэ Туотаан Уйбаан кыһа Аана ыанньыксыт этэ. Инньэ гынан Кононнаах оҕолоро бары, ол иһигэр Маайа, бэрт кырларыйттан ийэлэригэр ынах ырга, ньири эмтэрэргэ көмөлөһөн, ферма уопсайыгар ойор күннээх оҕо саастара, сэрии аас-туор сыллаларыгар ааспыт. Хоһуун үлэһит дьон династияларын салҕаан, Маайа 13-14 сааһыттан ферма бэйэтэ бэртээхэй ыанньыксыт була иитилэн тахсыбыта.

1959 сыллаахха Марха орто оскуолатын бүтэрэригэр хомсомуол ынгырытынан "Оскуола-производство-үрдүк үөрэх" диэн девининэн, биригэр үөрэммит оҕолорун кытары, кылааһынан 10-ча буолан төрөөбүт нэһилигэр Хо-

рулаҕа комсомольскай путевоканаан ыанньыксыттаабыта. "Харыйалаах" ыччат комсомольскай ферматыгар бииһи Маайабыт ыанньыксыттан үрдүк көрдөрүүнү ситиһэн, оройуон бастың ыанньыксыттарын ахсааныгар киирэн, оройуон хаһыатыгар хайҕаан тахсыбыта.

Икки сыл үлэлээн баран комсомольскай тэрилтэ хадатаайыстыбалаан аан бастаан үрдүк үөрэххэ киири экаменгга туттарсарга направление ылан, Иркутскайдаағы Хо-Ши-Мин аатынан омул тылын институтугар киирбитэ уонна ситиһилээхтик үөрэнэн омул тылын учууталын идэтин ылбыта.

Үөрүбүн бүтэрэр сылыгар Хаҥаластан төрүттээх тыа хаһаайыстыбатын институтун устудьунун Гаврил Ефремовы кытта билсикэн сүрэхтэрин, дууһаларын холбоон, ыал буолан, ийэлээх аҕатыгар күтүөт уолу идьэ кэлбитэ. Аан бастаан Ньурба Чуукаар орто оскуолатыгар 5 сыл омул тылын учууталынан бэрткэ үлэлээн иһэн, агроном кэргэнэ Гаврил

Гаврильевич Тааттаҕа сопхуоска кылаабынай агрономунан аһанан, аны Харбалаах оскуолатын учуутала буолан, 41 сыл устата омул тылыгар сүүһүнэн ыччаты уһуйбут дьонуннаах учуутал буолбута. Үлүскэнник сайдар 21-с үйэ кирбиитигэр омул тылын үлүһүйэн туран үөрэппит оҕолоро омул тылын баһылаан Канадаҕа, Киргизияга, Израильга, Казахстанга уо.д.а. госуларстволарга олохсуйан, биллэр-көстөр тылбаасчыт, улахан сударыстыбанын дуоһунастарга ситиһилээхтик үлэли сыйдыллар.

Бэйэтин олохун бүтүннүүтүн оҕону үөрэхтээһингэ анаабыт учуутал үлэтэ сыаналанан, педагогическай үлэ бэтэрээнэ, "Саха Өрөспүүбүлүкэтин профсоюзнай хамсааһынын 25 сыла" бэлиэ-лээх, РСФСР үөрэтириитин туйгуна, Учууталлар учууталлара, Орто Амма нэһилигин Бочуоттаах олохтооҕо буолбута.

Мария Кононовна педагог буоларын таһынан, актыбынай общественник, спортсменка буолан нэһилиэк, Таатта улуунун

олоҕор биллэр кылааты киллэрситтэ, чөл олох, спорт пропаганда, Харбалаах нэһилигин Бочуоттаах гражданина, Харбалаах оскуолатын Бочуоттаах педагога.

Мария Кононовна биҕэ ыал ийэтэ, улахан ыал Далбар хотуна, таптыыр кэргэнинэн Гаврил Гаврильевичтың үйэ аҕара дьоллоохтук олонор кэллилэр. 5 оҕону төрөтөн, барыларын үөрэхтээх дьон, ыал гынан иитэлээн таһардылар. 11 оҕо эбэтэ, 9 хос сиэн тапталлаах эбэлэр буолан, удьуору утумнуур, олобу салгыыр оҕолору кэннигэр хаалларан, бу орто дойдуга үлэнэн үлүһүйэн, дьолунан толору олобу 76 сыл олонор ааста.

Оскуола биригэр үөрэммит оҕо сааспыт дьүөгэтэ, тапталлаах эдьийбит Мария Кононовна Ефремова туһунан үтүө өйдөбүл бииһи сүрэхпитигэр, дууһабытыгар үйэ сааска хаалыабыз.

Хорула, Марха оскуолатыгар биригэр үөрэммит кылааһын оҕолоро, аймахтар Хартаасовтар, Туотаан Сэмэнин оҕолоро, сиэннэрэ.

Махтанабыт

Ивановтарга, Мария, Светлана, Розалия, Людмила Нестеровналарга, Любовь, Геннадий, Татьяна, Петр Иппатьевтарга, күтүөт Ю. Степановка, ыкса ыялларытыгар Ирина Ивановна, Аммос Афанасьевич Яковлевтарга, Мария Дмитриевна, Светлана Брагиннарга, С.И. Самсоновка, Н.И. Даниловаҕа, Любовь Афа-

насьевнаҕа, М.И. Кобяковаҕа, А. Степановка уонна кыргыттарым одноклассниктарыгар, биригэр үлэһит ветеринарнай лаборатория кэлэктибибигэр, аҕабыт биригэр үлэһит тэрилтэтэ "Коммунистический" кэлэктибибигэр махталытын тиэрдэбит. Олоххутугар дьолу-соргуну, доруобуйаны, үлэһитигэр ситиһини баҕарабыт. Бука бары этэнгэ буолун.

Кэргэнэ, кыргыттарга, күтүөтэ.

Бу дьыл алтынньы 21 күнүгэр тапталлаах аҕабыт, эйэбэс эһэбит Ньурба олохтооҕо **АФАНАСЬЕВ Николай Кириллович** ыарахан ыарыыттан күн сириттэн суох буолбут ыарахан кэммитигэр өйөбүл, тирэх буолбут аймахтарбытыгар, дьоммутугар-сэргэбитигэр чуолаан Варвара Митрофановна, Виссарион Юрьевич Ивановтарга, Елена Николаевна, Александр Афанасьевич Ивановтарга, Михаил Николаевич, Любовь Федоровна

Атылыбын
Ньурба к. киинигэр турар 2 №-дээх оскуола, техлицей, Ньурбатаағы колледж, Ростелеком, Мария, Туймаада рыноктартан чугас турар өрөмүөннэммит 2 хостоох т/х квартираны. **8-984-100-91-38, 8-984-116-51-92.** Убаһа этэ мистээнэ. Киилэтэ - 450 солк., иһэ (комплект) - 7000 солк. **Тел. 3-62-65.** УАЗ-Патриот 2013 с. эбэтэр эккэ атастаһабын, туруга ОТС. **8-914-292-65-24, 8-924-862-67-66 (ватсап).** ГАЗ-66 лебедкатын эбэтэр эккэ атастаһабын. **8-964-429-18-54, 8-984-100-58-97, 8-924-862-73-68.** Тангас ыйыыр кыра ыскаап, иһит уураар ыскаап, аһыыр, уруок толорор остуол. **8-914-826-49-02.** Отон атыыланар. **Тел. 2-55-92, 8-924-597-51-05.** Түннүк (глухой стеклопакет) 1000x1200 мм. 3 шт. **Тел. 2-44-06, 8-914-267-92-17.** Муус атылыбыты. Сакааһынан сайаалка хомуйабыт. **Тел. 2-01-69, 8-914-237-32-06, 8-967-914-35-06.** 3 сааһын Саҥа Дьылга туолар тыһы ыт. Паспордаах, сылын аайы Ветлечебницаҕа прививкалаах, сыаната 50 тыһ. солк. Удьуор эсэһит, тайабы, киһи бултаабыт ыт. Сэтинньи ый бүтүүтэ үсүһүн төрүөхтээх. **Тел. 2-45-53, 8-914-229-41-62.** Ньурба к. киинигэр турар 1 хостоох, ситэтэ суох хааччыллыылаах квартираны, иккис этээс, сылаас, чуумпу соседтардаах. **8-914-234-30-84, 8-914-225-35-53, 8-964-417-11-61** 15:00-21:00 ч. диэри звоннаһаахытын сөп. Сервант. **Тел. 2-42-09, 8-918-267-92-70.** Үөһээ Бүлүүгэ 2013 с. саҥа УАЗ бортовой массивна, пробег 3 тыһ. км., сыаната 570 тыһ. солк. **8-914-265-78-89.** Антоновка кыһыл хортускатын. **8-914-107-39-09.** СМУ-га 2 этээстээх мас дьибээ 3 хостоох т/х квартираны. Иэнэ 51 кв.м., иккис этээс, 2 кладовкалаах, босхоломута, докumuона бэлэм, иһэ суох, автомат тангас сууяр массивна, сорох мизбэл хаалар. Сыаната кэлсэтинэн, түһэрэхпин сөп. **8-914-104-85-21.** СМУ-га таас дьибээ 1 хостоох т/х квар-

тираны 1 мөл. 700 тыһ. солк атылыбытын. Иккис этээс, күн өттө, водонагреватель, автомат стиральной баар. **8-914-285-71-68 (ватсап), 8-967-926-12-55, 8-924-873-14-34.** 1 хостоох т/х квартираны, Амакинҕа, 2 этээс, теплицалаах, обуруоттаах. **8-914-231-84-65, 8-914-291-29-83.** Бүлүү өрүс бизэргэр турар гарахтаах чааһынай дьыны. **8-914-231-84-65.** Сүлбэ Новая ул. №12 20 суотайдаах уаастак атыыланар. 4x4 м. сайынҕы дьибээх, хортуска олоор улахан буолалаах, докumuоннара атыыга бэлэмнэр, сыаната 250 тыһ. солк., кэрчиктээн төлүөххэ сөп. **Тел. 2-38-16, 8-914-291-90-12.** 8x9 м. дьибэ көһөрөн ыларгы, 3x5 м. пристройдаах, саҥа туттулла илик мунһар кыраабыл (мини тракторга). **Тел. 3-34-02, 8-914-108-27-08.** 3 хостоох т/х мас дьибээ иккис этээскэ квартираны, Энергетик кварталга, сыаната 2 мөл. 800 тыһ. солк. **8-924-460-18-01.** Ньурба куорат киинигэр Ленин уулуссаҕа 3 хостоох ч/б квартираны 1250 тыһ. солк. **8-914-280-21-02, 8-924-877-80-34.** Ньурба куорат Титова уулуссаҕа 4 хостоох т/х квартираны 1800 тыһ. солк. **8-914-262-70-00.** Ньурба киинигэр 3 хостоох ч/б ичигэс квартираны мас дьибээ, чуумпу соседтардаах, докumuона бэлэм. **Тел. 2-39-01, 8-914-100-95-50.** Балабан ыйга уонна алтынньы ыйдарга ситэри буспут кыһыл уонна арабас помидордары, аджиканы атылыбытын. **8-914-102-59-76.** УАЗ фургон 2005 с., карбиюратор, торг. **8-914-301-28-24.** Киэн иэннээх 3-с хостоох кв.-ра, т/х, балконнаах, стеклопакет, мизбэллээх, кв.Энергетик, 2-с этээс. **8-984-101-77-28, 8-914-301-28-24.** Чапандаҕа кирпииччэ 1 шт. - 25 солк. **8-962-733-42-39, 3-62-27.** 3-хфазнай циркулярка уонна циркулярка комплект валын. **8-914-100-31-84.** Ньурба к. киинигэр 3 хостоох т/х квартираны, саҥа өрөмүөннээх, кыһын сылаас, таас дьибэ. Сыаната 2 700 тыһ. солк. **8-984-108-67-04.**

Ямаха-40 водомету эбэтэр пилотаж-риалга атастаһабын. **8-914-225-23-01.** Киингэ турар саҥа 2 этээстээх, т/х дьибээ 2 хостоох ичигэс, киэн, сырдык квартираны. Д/с, оскуола чугас, рейсовый автобус сылдыар. **8-914-103-14-06.** Көһөн барар буолан, СМУ-га таас дьибээ 1 хостоох т/х, сырдык, сылаас, косметическай ремонттаах, мизбэллээх квартираны. **8-924-869-04-94.** Саҥа хортуска. **8-914-236-47-46.** Чааһынай гарахтаах, т/х дьибэ, 103 кв.м., 2007 с. тутуу, Ньурба киинигэр. **8-914-262-47-55.** Г/п Королла 2000 с. чэпчэки сыанаҕа. **8-914-262-47-55.** Уу сылыттар. **8-914-262-47-55.** Антоновка 78 кв.м., киинтэн иттиилээх, иһигэр автотомнай оһоһоһо, хаһаайыстыбанын тутуулардаах дьибэ. Тыа хаһаайыстыбатын дьарыктанын баалаах дьонго Ньурбаачаанга сир уаастааҕа баар. 18 суотай, эргэ дьибээх. Таһырдаттан киирэр аан атыыланар, холоудалаах комплект, дермантин бүрүөһүннээх. Оболлоо ыанар эдэр ынах атыыланар. **8-924-868-82-30.** Бэс лафет 200 шт., 1 шт. - 1500 солк. **8-967-912-16-30.** Дьокуускай к. малосеймейка кв.-ра атылыбыты. 1 мөл. 850 тыһ. **8-914-225-60-55.** Toyota Surf 1999 с. атыыланар, сыаната 350 т.р. **8-914-113-56-57.** Чааһынай дьибэ атыыланар 81.70 кв.м. иэннээх, уһаайбата 1813 кв.м. иэннээх, баанньыктаах, гарахтаах. Киин оттука холбонуохха сөп. **8-962-738-07-03.** Гранильная завод оройуонугар 3-с хостоох т/х кв.-ра атыыланар. Обуруоттаах, кладовкалардаах, 42 кв.м. таас гарахтаах, докumuоннара ситэри. **8-914-823-16-91, 8-924-596-98-11.**

Өнөлөр

Водовоз өнөтүн туһунан Ньурба, Убайан, Ыраах Убайан, Антоновка. Бочка - 150 солк., 2 бочкаттан сабаалаан - 100 солк. **8-914-230-83-95, 8-968-156-38-62.** Дружба сыабын уонна кыптый сытылыбытын. **8-914-285-93-07.** Сүһөхтэр, кулгаах ыарыыларын эмтибин. **8-914-285-93-07.**

Бытовой кэмбинээккэ биригэр үлэһит кэлэһитигэр Рожина Александра Егоровна тапталлаах кэргэнэ Коля күн сириттэн хомолтолоохтук туораабытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын үлэстэбит. Маалыкай бытовое кэмбинээтин үлэһиттэрэ.	Биригэр үөрэммит табаарыспытыгар Павлов Матвейга биригэр төрөөбүт эдьийтэ ФЕДОРОВА Октябрина Васильевна күн сириттэн барытынан диринг кутурбаммытын биллэрэбит. Күндээдэ орто оскуолатын 1987 с. бүтэрбит выпуск.
Рожина Александра Егоровна тапталлаах уола Коля күн сириттэн хомолтолоохтук барытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Маалыкайтан, Ньурбаттан Тихоновтар дьибэ кэргэттэрэ.	Убаастыыр убайытыгар Климентий Николаевичка, саҥаспытыгар Викториа Васильевнага, балтыгытыгар, бырааттарытыгар, кийиһипитигэр тапталлаах аҕа-ара, оҕолоро, бырааттара, убайдара ХАРТАСОВ Семен Климентьевич олохтон туораабытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Сымгыт Дмитрий оҕолоро, сиэннэрэ.
Тапталлаах ийэм, кэргэним, улахан эдьийбит. Күндээдэ олохтооҕо ФЕДОРОВА Октябрина Васильевна эмискэ ыарахан ыарыыттан күн сириттэн туораабытын туһунан диринг кутурууһунан биллэрэбит. Уола Вася, кэргэнэ Юрий, биригэр төрөөбүттэрэ, Өгөлдөттөн Васильевтар, Ньурбаттан Назаровтар, Майаттан Акимовтар.	Тапталлаах кэргэним, аҕабыт, эһэбит, Хорула нэһилигин олохтооҕо ИВАНОВ Егор Прокопьевич сэттинньи 5 күнүгэр 45 сааһыгар күн сириттэн соһучу, хомолтолоохтук туораабытын туһунан бары аймахтарбытыгар, табаарыстарыгар, билэр дьонноругар диринг кутурууһунан туран иһитиннэрэбит. Кэргэнэ, уола, кыргыттар, күтүөттэрэ, сиэннэрэ.
Күндүтүк саныыр биригэр үөрэммит дьүөгэбит ФЕДОРОВА Октябрина Васильевна эмискэ ыарахан ыарыыттан күн сириттэн барытынан уолугар Васяга, кэргэнигэр Юрийга, балтыларыгар, бырааттарыгар диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Күндээдэ оскуолатын 1977 с. выпускниктара.	Күндү бырааппыт, убайыт, таайыт, Хорула нэһилигин олохтооҕо ИВАНОВ Егор Прокопьевич (Дьөөккө) сэттинньи 5 күнүгэр күөгэйэр күнүгэр сылдан соһумардык бииһи кэккэбиттэн туораабытынан тапталлаах кийиһипитигэр Оксанага, оҕолоругар Алинага, Марикага, Линдага, кыракый сиэн уолларыгар диринг кутурбаммытын биллэрэбит. Эдьийдэрэ Зоя, Лира, Лида, быраата Тима уонна оҕолор.
Күндү үөрэнэччибитигэр, биригэр үөрэнэр табаарыспытыгар Вася Федоровка тапталлаах ийэтэ, аҕатыгар тапталлаах кэргэнэ ФЕДОРОВА Октябрина Васильевна уһун ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кутурбаммытын тиэрдэбит. Күндээдэ орто оскуолатын 5 кылааһын оҕолоро, төрөппүттэрэ, алын кылааска үөрэппит учуутала, 5 кыл. салайааччыта.	Биригэр үөрэммит дьүөгэбитигэр Иванова Оксанага тапталлаах кэргэнэ ИВАНОВ Егор Прокопьевич күн сириттэн күрэммитинэн диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Хорула орто оскуолатын 1989 с. ыпыуһа.
Күндээдэтэҕэ "Күнчээн" дetsад бэтэрээн үлэһитэ ФЕДОРОВА Октябрина Васильевна уһун ыарахан ыарыыттан сэттинньи 6 күнүгэр орто дойдуга олохтон букатыннаахтык барытынан диринг кутурууһунан туран, кэлэһитигэр, итээччи Павлова Любовь Васильевнага, кинилэр дьибэ кэргэттэригэр, оҕолоругар, кэргэнигэр диринг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. "Көнчээрэ" дetsад кэлэктиибэ, профкома.	Биригэр үөрэммит табаарыспытыгар, оҕо сааспыт дойдугар Иванова Марк Егоровичка кини тапталлаах аҕата ИВАНОВ Егор Прокопьевич соһучу күн сириттэн суох буолбутунан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. Кылаас салайааччыта Николаева Полина Дмитриевна, биригэр үөрэммит оҕолоро.
Күндүтүк саныыр "Тулдукчаан" оҕо саадыгар биригэр үлэһити сылдыбыты кэлэһитигэр, Күндээдэ нэһилигин олохтооҕо ФЕДОРОВА Октябрина Васильевна ыарахан ыарыыттан олохтон туораабытынан кэргэнигэр, оҕолоругар, биригэр төрөппүттэригэр диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. "Тулдукчаан" оҕо саадын кэлэктиибэ, биригэр үлэһит аҕа табаарыстара.	Биригэр үөрэммит уолбут, табаарыспыт, Хорула олохтооҕо ИВАНОВ Егор Прокопьевич күн сириттэн соһумардык барытынан кэргэнигэр Оксанага, оҕолоругар, сиэннэригэр диринг кутурбаммытын тиэрдэбит, аһыгытын тэнгэ үлэстэбит. Биригэр үөрэммит табаарыстара, Хорула оскуолатын 1988 с. ыпыуһа.
	Биригэр үлэһити кэлэһитигэр Николаева Ульяна Егоровнага, кини дьибэ кэргэнигэр бырааттара, дуобакка Арассыыйа чемпионна НИКОЛАЕВ Сергей Егорович олохтон туораабытынан диринг кутурбаммытын тиэрдэбит. "Аленушка" дetsад кэлэктиибэ.

Кылаабынай редактор солб. Семенова Н.Г.

Хаһыат Саха сиригэр сибээс, информационнай технологиялар уонна массабай коммуникациялар эйгэлэрин кэтээн көрүү Федеральнай судууспатын Управлениетыгар (Роскомнадзор) 19.03.2012 с. регистрацияламмыта.

Тэрийэн таһаарааччы: Саха республикатын "Ньурба удуһун "Ньурба" ("Огни Нюрбы") хаһыаттара" Автономнай тэрилтэ

Телефоннар:
Редактор-директор - 2-33-32.
Компьютернай отдел - 2-32-65.
e-mail: redakcia06@mail.ru.

Индекс: 54880
Тираж 1117.
Сыаната - 20 солк.
Хаһыат бэчээккэ бэриллэр графига 16 ч.
Бэрилинэ 16 ч.
08.11.2016 с.

НЬУРБА

ПИ № ТУ 14-0240

ХАҢЫАТ
1937 СЫЛТАН
ТАХСАР

САХА РЕСПУБЛИКАТЫН НЬУРБА УЛУУХУН ХАҢЫАТА

НЬУРБА

12+

ТЭРИЙЭЭЧЧИЛЭР: СР Правительствота, Ньурба улуунун "Ньурба" ("Огни Нюрбы") хаһыат редакцията" автономнай тэрилтэ

Ис дьыала уорганьын үлэһитин Күнүнэн!

Ытыктабыллаах Ис дьыала отделын үлэһиттэрэ уонна бэтэрээннэрэ!

Ньурба улуунун Сүбэтин дьокутааттарын аатыттан эһигини сэтинньи 10 күнүгэр дойду үрдүнэн бэлиэтэнэр идэлээх бырааһын-ныккытынан ис сүрэхтэн, итиштик-истинник эбэрдэлиһит!

Эһиги дьон-сэрэз куттала суох, нус-бааччы олохун хааччыйыга туһуламмыт элбэх түбүктээх уонна эппиэттээх, уустук үлэни толоро сылдьабыт. Улуус, нэһиликтэр уонна тэрилтэлэр салалталарын кытта уопсастыбага куттал суох буолуутун уонна сокуоннаһы хааччыйыга ыкса сибээстээх үлэ ытыллар.

Ытыктабыллаах Ис дьыала отделын үлэһиттэрэ уонна бэтэрээннэрэ! Бу күн эһиэхэ уустук уонна эппиэттээх үлэһитигэр ситиһилэри, чэгиэн-чэбдик доруобуйаны, дьолу-соргуну уонна этэнгэ буолууну баҕарарбын.

Улуус Сүбэтин бэрэссэдээтэлэ С.И.ЕВСЕЕВ.

— Сэтинньи 4 күнэ —

Ньурбаҕа Сомоболоһуу оһуохайа

Ньурбаҕа норуот Сомоболоһуутун күнүгэр элбэх киһи кыттылаах хаамы буолла. Илиэйни түстүүр норуот бырааһын-ныыга Саха судаарыстыбаннай дийэтэлэ, революционер, Ньурба чулуу уола Степан Васильев пааматынныгар веночку урууттан сабалана. Колонна кыттылаахтара ырыанан, айхал тылларынан уруйдаан хааман, Ленин болуоссатыгар кэлэн үөрүүлээх миитингэ кытыннылар.

Бырааһынныа улуус баһылыгын бастакы солбуйааччы Иннокентий Васильев "норуоттар сомоболоһууларын күнэ - ийэ сирбит инники кэскилин туһугар үрдүк эппиэтинэс уонна норуоту түмүү буолар. Бу бырааһыннык биһиги судаарыстыбабыт, өрөспүүбүлүкэбит, улууспут историктарыгар дойду туһугар сомоболоһуу, патриотизм, гражданскай эппиэтинэс холобурунан буолар. Арасыйа киэн кизилитигэр олоһор бары омуртары кытары биир сомобо буолуу өйдөбүл суолтатын, хас биридди дойдубут олохтооһо, ордук эдэр ыччат өйүгэр-санаатыгар ингэриэх тустаах" диир туран, мустубут дьону эбэрдэлээтэ. Кинини сэргэ Ньурба куорат баһылыга Алексей Иннокентьев, бэтэ-

рээниэр улуустаабы Сэбиэттэрин бэрэссэдээтэлэ Ким Васильев, эдэр ыччат лидера Моисей Черепанов тыл эппиттэрин мустубут дьон ыгыс тыаһынан көрүстүлэр.

Үөрүүлээх миитин Сомоболоһуу оһуохайынан түмүктэннэ. Бырааһыннык салбаанар.

"Ньурба оройуона" МО пресс-сулууспата.

— Олохтоох салайыныы —

Планеркаттан иһитиннэри

Сэтинньи 7 күнүгэр улуус планеркатын улуус баһылыгын э.т. И.А. Васильев ааспыт нэдиэлэҕэ ытыллыбыт үлэ тиһиликтэрин туһунан иһитиннэрииттэн сабалаата.

Иннокентий Алексеевич, 1941 с. сэтинньи 7 күнүгэр Москва куоракка парад ытыллыбыта 75 сыла туолбутунан киһи-аймакха умнуллубат историческай суолталаах күнүнэн буолар диир туран, планерка кыттылаахтарын эбэрдэлээтэ. Салгыы норуот Сомоболоһуутун күнүгэр ытыллыбыт хаамыга элбэх киһи кыттыбытын, тэрээһин үрдүк таһымнаахтык барбытын бэлиэтэн туран, бары тэрилтэ салайааччыларыгар махталын биллэрдэ уонна иһитиннэрэр-кэпсиир-көрдөрөр эйгэ үлэһиттэрэ нэһилиэнньэ кыттылаах улахан тэрээһиннэри сырдаттыга үлэлэһэллэрэ наадатын ыйда. Маны таһынан ааспыт нэдиэлэҕэ техникескэй лицейгэ автодром аһыллыбыта буолбут. Ньурбатаабы Бизнес-инкубатор көбүлээһининэн улууска нэһилиэнньэҕэ бытовое өнгөнү оноруу 50 сылыгар анаммыт тэрээһин ытыллыбыт. Бу ый 14 күнүгэр улуус 2017 сыллаабы бюджетын ылыныыга бастакы аабы буолуохтаах. Баһылык солбуйааччыта улуус уонна Минэкономика электроннай саайтыгар кириэн өрөспүүбүлүкэ социальнай-экономическай стратегическай сайдыытын 2030 сылга диэри торумнааһынын уонна 2050 с. диэри сабалааһынын бырайыагын билсэн бары нэһиликтэр баһылыктара, тэрилтэ салайааччылары миэстэ-

тигэр дүүллэһини онорон этиилэрин бу ый 20 күнүгэр диэри киллэрэллэригэр эттэ. Нэһилиэнньэттэн кирибит бары этиилэр, эбиилэр ахсынны ый 1 күнүгэр диэри түмүллэн экономика министрствотыгар барыа-ба диэтэ.

Планерканы салбаан, олохтоох хомунаальнай хаһаайыстыба тэрилтэлэрин салайааччылары үлэ сөптөөхтүк, кэмминэн бара турарын эттилэр.

Улуустаабы доруобуйа харыстыбын салаатын кылаабынай бырааһа АН. Андреева бары отделениеларга үлэ көхтөөхтүк ытылларын эттэ. Эбии икки быраас кэлиэхтээх. Улууска гемодиализ хоһун аһарга туруорсуу үлэҕэ барар диир кэпсээтэ.

Үөрэбириин управлениетин начальнигын солбуйааччы М.Г. Кузьмина каникул кэмигэр үлэ былаан быһытынан барбытын, бары дөһөдүргө психологическай доруобуйа месячнига ытыллыбытын кэпсээтэ. Бу ыйга обрнадзор улахан бэрэбиэркэҕэ кэлэн үлэлиэхтээбин иһитиннэрдэ.

Соцзащита управлениетин салайааччыта А.М. Уларова министерство кыттылаах вебинар буолбутун эттэ. Нам, Бүлүү улуустарыгар бырайыак быһытын дьиэ кэргэн учуотун ытыты барыахтаабын билиһиннэрдэ. Маны таһынан сэтинньи 31 күнүгэр биер кэмнээх көмөҕө сайаапканы хомуйуу бүтэрин сэрэттэ. Ньурба куорат тэрилтэлэригэр кыамаат уонна доруобуйатынан хаачахтаах дьон харгыһа суох сылдьалларыгар сөп-

төөх усулуобуйаны тэринэллэригэр анаммыт семинар ыһыппыттарын кэпсээтэ.

Тыа хаһаайыстыбатын Департаментын салайааччыта А.И. Эверстов кэпсээбитинэн, бары хаһаайыстыбаларга кыстык этэнгэ баран иһэр, птицефабрика бу сыллаабы былаанын толорор чинчилээх, бу ый 27 күнүгэр тыа хаһаайыстыбатын үлэһиттэрин күнэ ытыллыахтаах.

Физкультура уонна спорт Департаментын салайааччыта А.В. Горбатов мас тардыһытыгар, хотугу многоборьеҕа, атах ооньуугу, многоборьеҕа, хапсабайга спордтар барыттарын кэпсээтэ. Икки оҕо Дьокуускайга хотугу многоборьеҕа күрэхтэһэ хаалбыттар. Үөһээ Бүлүүгэ мас тардыһытын күрүбэр улахан дьон уонна оҕолор кытта барыахтара. Маны таһынан хабылыкка, хаамыскаҕа күрэхтэр ытыллыахтара диэтэ.

Ис дьыала отделын субюккатын начальнигын солбуйааччыта И.М. Емельянов онгордо. Бу күнүгэр, табалар миграциялара бара турарынан сибээстэн, рейдлэр ытылла тураллар. Браконьердаһын баар диир эттэ.

Планерканы түмүктээн, баһылык э.т. И.А. Васильев 1941 с. Москва куоракка байыаннай парад ытыллыбыта 75 сылыгар анаммыт үөрүүлээх миитин сабаланынан бары салайааччылар көхтөөх кыттыны ылалларыгар ынгырда.

"Ньурба оройуона" МО пресс-сулууспата.

— Саҥа анааһын —

"Ньурба-Агро" МТС саҥа салайааччыланна

Алтынньы 20 к. "Ньурба-Агро" МТС генеральной дириэктэрин эбээһинэһин толорооччунан Костромькин Гаврил Николаевич анаммыта. "Ньурба-Агро" МТС Дириэктэрдэрин сэбиэтин быһаарытынан сэтинньи 3 к. саҥа салайааччы дуһунаһыгар бигэргэтилиннэ.

Кини 1985 с. төрүүх, Мэнэ Хангалас улууттан төрүттээх. Идэтинэн теплотехник-инженер үөрэхтээх. Үөрэбин кэнниттэн Аллайыаха улуугу баран 5 сыл үлэлээбит. Бастаан Оленегорскай нэһилиэгэр ОДХ начаалынныгынан, онтон биер кэлим дуһуурунай диспетчерскэй сулуусу (ЕДДС) начаалынныгынан, Аллайыаха улуунаабы тыа хаһаайыстыбатын управлениетин салайааччытынан үлэлээбитэ.

РФ Бэрэсидьиэнин иһинэн норуот хаһаайыстыбатын уонна судаарыстыбаннай сулууспатын академиятын Хабаровскайдаабы филиалыгар 5-с кууруһугар кэһтээн үөрэнэр.

— Билигин үлэни билсии уонна сааһыланы барар, — диир Гаврил Николаевич. — Докумуоннарынан "Ньурба-Агро" МТС үлэтин хайысхата — сири кытта үлэ. Онон сири кытта үлэҕэ, оһуруот аһыгар күүскэ үлэлиэхтээх. Үлэ былаанын ырытан онорон

улуустаабы тыа хаһаайыстыбатын департаментыгар биэриэхпит. Сааскытан бэлэмнэни үлэтин ыгытаһыт. Билигин сүрүн сорукпут — ынах сүөһүнү үчүгэйдик көрөн энчирэллэпкэ кыстанан таһаарыы. Итичкэ ыраактан кэлбит сүөһүнү ахсаанын элбэтэн былааммытын толоруохтаахпыт.

Геннадий АНТОНОВ.

— Чукарский наследный Совет

РЕШЕНИЕ №15-03

от 18 октября 2016 г.

О внесении изменений в РНС №20-03

от 16 ноября 2010 года "О земельном налоге"

На основании ФЗ от 02.12.2013 г. №334-ФЗ "О внесении изменений в часть вторую Налогового кодекса Российской Федерации, Чукарский Наследный Совет РЕШИЛ:

1. В п.п. 1 п.2 0,3 процента заменить на 0,1 процент;
2. В п.п. 2 п.2 0,3 процента заменить на 0,1 процент;

3. В п.п.3 п.2 0,3 процента заменить на 0,1 процент.

4. В п.п.1 п.5 добавить слово "муниципальные".
5. п.п.2 п.5 изложить в следующей редакции: "земли, занятые под муниципальными объектами благоустройства" (для проведения ысыаха, скотомогильник, места захоронения, свалка, места общего пользования и отдыха населения).

6. Дополнить п.5 п.3: ветераны тыла, вдовы участников ВОВ.

В.Г.ИВАНОВ,
глава МО "Чукарский наслег",
В.Н.КЫПЫТЫРОВ,
председатель наследного совета
"Чукарский наслег".

- Актуальной интервью -

Улууска тутуу төһө тэтимнээхтик барарый?

- Юрий Револьевич, кэники сылларга Ньурба улуунугар кизг хабааннаах тутуу боҕо барда. Сүрүнүнэн, билигин олох ирдэбиллэн, таас дьылэр күүскэ тутулуунулар. Судаарыстыба араас хайысхалаах бырагыраамаларынан оройуон элбэх ыала саҥа толору хааччылыылаах дьылэр киирдэ. Бу туһунан кылгастык билиһинэрээн дуо?

- Бу кэники сылларга Ньурба тутуу күүскэ барда. Күн бүгүн барыта 54 342 кв. миэтир эиннээх саҥа тутуу үлэбэ киирдэ, ол эбэтэр 2012 сылтан аахтаах 300-тэн тахса ыал саҥа дьинэн хааччылынна. Государственной программаларынан бюджет элэрбиттэрэ, тулаайах оболор, эдэр ыаллар уонна хаарбах дьылэртэн кеспүт ыал манна хабыллынылар. Онтон чааһынай тутууларынан аахтаах, бу кэмгэ 490-ча саҥа дьылэр ИЖС программанан тутуулан киирдилэр. Манна эбии, Үтүө дьыала хамсааһынынэн нэһиликтэринэн саҥа эдэр специалистар саҥа, толору хааччылыылаах дьылэрэннилэр. Маны холбуур буоллаахха, 800-тэн тахса ыал дьылэрэннэ. Бу олох үчүгэй көрдөрүү. Урукку сыллары кытта тэҥниир эбит буоллаахха, кэлигини сылларга быдан элбэх тутуу ытыгылынна. Манна эбии социальнай эбийэктэрбит бааллар: детсадтар, оскуолалар. Билигин да былааммыт элбэх - саҥа тутуулар, реконструкциялар бырайыактара бааллар, онгоһула да сылдыаллар.

- Ньурба улуунун олохтоохторо бигэ туруктаналара - хайдаллаах суол. Дьон олоҕо тупсара улуус сайдытыгын кэрэһилиир. Юрий Револьевич, ол эрэн билиэхэ улууска проблемнай, ситэ илик тутуулар бааллар ди. Туох биричиинэттэн бу эбийэктэр үлэбэ киириилэрэ бытарда?

- Сөп. Саҥаланан баран, ситэриллэ илик эбийэктэр биһиэхэ бааллар. Манна биричиинэтэ араас, объективнай да, субъектив-

най да биричиинэ баар. Бастатан туран, Күндээдэ оскуолатын тутууга. 176 миэстэлээх Күндээдэ оскуолатын бырайыактааһын үлэтэ 2006 сылтан саҥаланан, 2012 сылга диэри бу бырайыак саҥа ирдэбиллэр, нормативтар киирэннэр хаста да уларыйбыта. Экспертизаны 2012 сыллаахха ааһан, бырайыактааһын үлэтэ дьэ түмүктэммитэ. Маны тэнэ тутуу үбүлэниитин быһаарарга элбэх үлэ ытыгылыбыта. 2013 съл Минэкономки оскуоланы 120 миэстэлээх гына тутар табыгастаах диэн этии киллэрбитигэр, элбэх туруорсуу, 176 миэстэлээх буолуохтаах диэн ирдэһии күүскэ барбыта. Этэннэ, биһиги бырайыакпыт хаалар буолта.

Ол кэннэ, 2014 с. куонкурс биллэриллибитигэр бэдэрээттээх үлэни "БСК" тутуу тэрилтэтэ кыайылаах тахсан, үлэтэ 2015 с. саҥаламмыта. Оскуола сыбаайалара түһэриллибиттэрэ, сүрүн тутуу үлэтэ сайыныгар барбыта. Онно оскуола фундамена ууруллубутун кэннэ тутуу сүрүн проблемалара саҥаламмыттар. Сайын ортого Госстройнадзор СӨ управлениетын исписэлиистэрэ кэлэн, үлэ хаамыгын билсэн баран, саҥа киирбит баһаарынай нормаларга эппиэттэбэт диэн предписание суруйан, тутууну тохтоппута. "БСК" тэрилтэтэ онгорбут үлэтин туттарарын саҥана тутуу матырыяалларын бу күнгэ ыйылыбыт сыананан ыйан өйдөспөт түгэни үөскэтэр. Ньурбатаағы ИСУ контракт сыанатын билинэр. Мантан сылтан "БСК" суут процедуратын саҥалыыр, ИСУ утары сууттаһарга күһэйиллэр. Икки

өрүттээх моһол үөскүүр. 2015 съл бүтүүтэ Күндээдэ оскуолатын бырайыагын онгорууга хаттаан аукцион биллэриллэн, үлэни "Якутпроект" кыайар. Бырайыак онгоруутугар технической анализ экспертиза ытыгылыбытын түмүгэр, оскуола фундаменын рандбалкатыгар тутуулуубут бетоннай конструкциялар хапытаалынай тутуу ирдэбиллэр эппиэттэбэттэрэ быһаарыллар. "Якутпроект" бырайыагы атырдыах ыйыгар бүтэрэн, судаарыстыбаннай экспертиза киллэрбитэ, бу болдох 3-6 ый буолуон сөп.

Аны, хаарбах дьылэртэн көһүү программанан Комсомольской улуссага саҥаламмыт 4 таас дьылэ тутуутун туһунан эттэххэ, маннык. Бу үлэлэр 2014 сылга үбүлэһиннэрэ хамсаан, съл бүтүүтэ эрэ тутуу аукциона биллэриллбитэ. Ахсынны ыйга аукциону кыайыт "Стройтехнология" хампаанньаны кытары муниципальной контракт баттаһылыбыта. Контракка 2015 съл сэтінньи ыйыгар тутуу түмүктэниэхтээх диэн болдох ыйылыбыта. Тутуу матырыяалын кыһынны суолунан тэһийи ытыллан, хампаанньа үлэтин күүскэ саҥалаан, 4 дьыл холлоһо тахсыбыта. Халлаан тымныйан, инчэбэй састааптаах үлэри (бетон раствору онгоруу) ытар кыаллыбат буолта. Манна ирдэбилгэ эппиэттиир хаачыстыбалаах үлэни ирдиир да сатаммыта биллэр. Бырабыталыстыба маны өйдөөн, үлэ болдохун 2016 сылга көһөрөн биэрэргэ сөбүлэн биэрэн, кыһынны кэмгэ тутуу тохтолуубута. Быйыл муус устар ыйга бэдэрээттээх "Стройтехно-

логия" хампаанньа үлэни салгыыр болдохтор Ньурбага кэлбэтэ. Сүрүн биричиинэнэн, тутуу хампаанньатын финансовой туруга айгыраан, үлэни салгыыр үбэ харчыта суоҕа биллибитэ. Ол иһин ыам ыйыттан саҥалаан биһиги бу тэрилтэни кытары контрагы көтүрөр процеураны саҥалаабыппыт, балаһан ыйыгар контракт көтүрүллэр. Саҥаттан биллэриллибит аукционна кыайылаах "Легион ТРК" үлэтин саҥалаата.

- Онтон стадион тутууугар ити этиллибит "Стройтехнология" эмиз үлэбэбитэ. Тэрилтэ финансовой туруга бу эбийэктэ охсуулаах буоллаба.

- Оннук. Хайа баһар тэрилтэ үп-харчы ыктарытыгар киирэр кыахтаах. "Стройтехнологиялар" Ньурба улуунугар үлэбэбиттэрэ балайда ыраатта, кинилэр тутан киллэрбит эбийэктэрэ элбэх - Киин поликлиника, иккис оскуола, Антоновка "Биһик" детсада уонна да атыттар. "Стройтехнология" таас тутууларга улахан уопуттаах тэрилтэнэн биллэр. Кинилэр үлэлэһэ сылдыбыт ытар тирдаах 3 тыһ. миэстэлээх стадион эмиз, сүрүннээн, тэрилтэ үп-харчы кыһалдыгар киирбититтэн тохтолуубута. Сиһилии этэр эбит буоллаахха, "Стройтехнологияны" кытары 2014 сылга баттаммыт муниципальной контракт быһытынан үлэлэр саҥаламмыттар. Бу съл бүтүүтэ тутуу хаамыгын бэрэбиэркэтин быһытынан СӨ тутууга хонтуроолун управлениетын исписэлиистэрэ кэлэн үлэбэбиттэрэ. Бэрэбиэркэ түмүгүнэн, сыбаайа фундаменын уйгун

хаттаан бэрэбиэркэбэ ытарга быһаарыы таһаарыттар, бу хайысха үлэлэрин тохтоптуттар. Бэдэрээттээх "Стройтехнология" тэрилтэтэ тутуу атын көрүннэрин саҥалаабыта, ол курдук тутуу территориятын халлааһын, футболлуур сири, төгүрүччү сүүрэр суол сорох чааһын бэлэмнэһин үлэлэрэ ытыгылыбыттар. Бу съл алтынны 10 күнгүр "Стройтехнология" тэрилтэни кытары контракт түмүктэннэ.

- Юрий Револьевич, улууска ытыллар улахан капиталнай тутуулар сүрүн кыһалгаларын быһаарыккылар махтал. Онтон бу күһүн Ньурба куорат "Кыталык" детсадын тула үөс аймалыан тахса сырытта. Түмүгэр детсад сабылына, консервацияга барда. Бу тоҕо?

- "Кыталык" детсад 2012 сыллаахха туар миэстэтигэн көһөрүллэн территориятын иһигэр хаттаан тутулуубута. Көһүү сүрүн биричиинэтинэн детсад туар сирэ ирэн, дьылэ олоһун хамсаппыта буолбута. Быларыын 2015 съл детсад муосталарын уларытыы ытыгылыбыта, онно эбиигитин фундамент буора тэллэйдэх буолара биллибитэ. Сир ириетэ биллибит сиригэр бу дьылэ тохтообокко бара турар, онон быйыл "Кыталык" детсад олоҕо эмиз хамсаабыт этэ. Уонна тэллэйэ эбиллэн биэрбит. Үөрэһири управлениетын кытары быһаарыы ылынаммыт, бу эбийэти толору консервацияга ытыгар наадалааһын аахтыбыт. Бүгүнгүн күнгүр детсад буларга сөптөөх здание көрдүүрү, ол эбэтэр саҥа дьини тутары быһаарса сылдыбыт.

- Юрий Револьевич, кэпсэһин иһин махтал. Кыһалга хаһан баһар кэмгэр быһаарыллар, онун-туойун булар. Бу да тутуулар силиктэрэ ситэриллэн түмүктэнэллэр саарбага суох.

"Ньурба оройуона" МО пресс-сулууспата.

- Түмсүүлэргэ -

"Күн" оболорбут кэскилмэрин түстэһэр

Биһиги хампаанньабыт сүрүн сыалынан-соругунан талааннаах оболору өйөөһүн, кинилэр ол дьобурдарын сөпкө арыян, өссө сайдарыгар көмө буолар.

Хас биридии оҕо бу сиргэ ананан кэлэригэр дьобурдаах, талааннаах төрүүр. Кини сыла-соруга - үтүнү, кэрэни, билиини көрүүнү, бар дьонго барытыгар өөрүүнү уонна дьолу аҕалыы буолар.

Оттон оҕо бэриллибит талаанын бириэмэтигэр көрөн-билэн сайыннарыахха эрэ наада.

Хас оҕо, киһи барыта - талааннаах, дьобурдаах. Ким эрэ ыллыыр, ким эрэ үңкүүлүүр, ким эрэ хоһоон суруйар-этэр, ким эрэ спортсмен, артыыс, учуонай, араас идэлэргэ талааннаах буолар, ону биһиги, улахан дьон, төрөппүттэр, уопастыба бары биригэ сомоһолоһон эрэ көмөлөстөхпүтүнэ, бу оҕо дьоллоох, чөл олоһун, кини бу сиргэ кэлбит бигэ дьылбатын сөпкө салайан биэрэһиптин сөп.

Онон сибээстээн "Күн" диэн Аан дойду икки ардыларынаабы талааннаах оболору өйүүр барыты көмө фондата аһылыбыта. Маны сүрүннээн Ньурбаттан төрүттэх биһиги убаастыыр, ыктыыр киһибит, нуорут эмчитэ, фонда президентэ Араида Егоровна Николаева төрүттээн, тэрийэн аспыта.

Билигин бу фондабытын икки Аан дойдутаағы Дьылэ кэргэн хампаанньата, Алена Михайловна Шмелева үптүүр уонна Португалияга, Гибралтарга аһыллан үлэлээн эрэр.

Биһиги сорукпутунан буолар - оболор талааннарын, дьобурдарын бириэмэтигэр сөпкө тутта

өйөөн таһаарыы эрэ буолбакка, өссө кинилэр ол талааннарын сүтэрбэккэ, атын араас асоциальной хайысхаларга кыттыспаака, сайыннара, тус бэйэлэригэр эрэ буолбакка, дьонго-сэргэбэ дьолу, өөрүүнү аҕала сылдыбылара буолар. Ол курдук, 2015 с. Ньурба улуунун Өнгөлдөтүттэн төрүттээх хараһынан көрбөт Степанова Айыллаана Турцияга босхо баран, ыллаан кэлбитэ. Талааннаах оболор дьон-нуорут, дойду, аан дойду кэлэр кэскилэ, баайа, главнай ресурсата буолар.

Семейнай офис хампаанньатын генеральной дириктэрэ Шмелева А.М. уонна бу хампаанньа учредителэ Сапегин А.В. өйөөһүнүнэн, көмөлөрүнэн биһиги благотворительнай фондабыт бу съл кулун тутар ыйыгар Грецияга тиийэн "Юнеско" ку-

лууп президенын господин Иоаннис Маронитиһи кытта дуоһабар баттанан кэлибит. Бу 2016 с. атырдыах ыйыгар Португалияга Семейнай офис генеральной дириктэрин кытта баран спортивнай кулуубу кытта илии баттанан кэлибит. Спорка, футболга талааннаах оболору онно ытан үөрэттэрэр кыахтанныбыт.

Биһиги эрэнэбит уонна итэбэйэбит: бу "Күн" фонд уонна "КЮНСАН" фонда икки ардынан баттаммыт дуоһабар Саха сирин эрэ сайдытыгар сабыдыал буолбакка, бүтүн Арасыыһа уонна Португалия икки ардынаабы сибээстэрэ тупсарыгар, эргийэ сайда турарыгар көмөлөһүө.

Бу биһиги кытта "Күнчээнэ" диэн биһиги бастагы ырыаһыттар куонкуруспут Гран-при кыайылааҕа Алексеев Ганя бар-

сан, Греция олохтоохторун үөрдэн, сөхтөрөн кэлбитэ. Кини биһиги Сахабыт сирин култууратын, ырыатын, таһаһын-сабын Эйэ, Дьол посолун тэнэ курдук көрдөрбүтэ.

Биһиги хампаанньабыт олус эдэр, ол гынан баран бу аҕыйах съл иһигэр биһиги көмөбүт, онгорбут дьыалаларыт элбэхтэр, элбии да тураллар. Ол курдук 2015 с. Төнүлү орто оскуолатын кыаммат ыаллар оболоругар 170 тыһ. солк. көмө онгорбулупт, 50 тыһ. солк. эдэр элбэх оболоох ыалга көмө барбыта. 2016 с. Сатаҕайга олорор кыаммат ыалга 200 тыһ. солк. көмө онгоһулуубута, элбэх оболоох Ивановтар дьылэ кэргэннэ 50 тыһ. солк. көмө биэрбибит. Ону таһынан биһиги олус элбэх перспективалаах үчүгэй бырайыак-былааннардаахпыт: Кы-

ратык быһааран эттэххэ, бу курдук: кыыс оҕо ийэ булар кэскиллээх буоларын туһугар кини кыра эрдэбиттэн ийэ дьылэ кэргэннэ оруолун билэ улаатыахтаах. Билэрбит курдук, хас ыал барыта ийэтигэн, эр киһи кэргэнигэн тутулуктаах. Ийэ төһө өйдөөх, сатабылаах, муударай буолар да, дьылэ кэргэн эмиз оннук буолар. Ол иһин биһиги Дьокуускай куоракка "Институт благородных девиц" арыйар былааннаахпыт.

Доруобуйа киинэ былаанга киирэн турар. Волонтерскай суол хайысхалаах оскуола бу күһүнүгүтүн үлэлээн эрэр. Интернет-пространство көмөтүнэн Аан дойдутаағы дьылэ кэргэн бэйэ бэйэтин кытта кэпсэтэр, санаа, уопут атаһаһы барар үлэтин дуоһабара баттанаары турар. Бу Греция "Юнеско" кулуубун кытта барар үлэбит.

Оболору бүтүн аан дойду култууратын кытта билиһиннэрдэххэ, элбэх араас дьону кытта алтыһарга, билсэн үөрэнэргэ, доһордох буоларга, толерантнай, интернациональной диэн өйдөбүлү киһи этинэн-хаанынан, сүрэйинэн билэр, ону сайыннардаахха, биһиги өрүү күөх халлааннаах, эйэлээх сиргэ олоруохпут. Аан дойду икки ардыларынаабы доһордоһуу кытаатыа, сайдыа.

Бу араас аан дойду сирдэригэр сылдан биһиги бэйэбит Сахабыт сирин туһунан наар кэпсибит, култуурабытын көрдөрбүт. Кэлэр кэпсээри ыччаты, оҕону итин-үөрэти боппуруостарыгар бэйэбит нуоронупт тус атын көрүүлэбэтин ырытыһабыт, санаабытын үлэстэбит.

НИКОЛАЕВА А.Е., СӨ ПОД МБФ президеңэ.

– Бэлиэ түгэн –

Өгөнү онгорооччулар үбүлүөйдэрэ

1940 сыллаахха аан маннай Ньурба оройуонугар промкомбинат тэриллэн үлэтир. Промкомбинат мастарыскайдары аһан, нэһилиэниэбэ кэтэр таҥас, атах таҥаһын тигиитинэн, хаартыскаба түһэриинэн өгө онгоруон бараллар. Дьон олохун дьаһаһын тупсарар сыалтан, 1966 сылаахтан 63 үлэһиттээх олох-дьаһах комбината үлэтин сабалыыр. Бастакы сылларыгар нэһилиэниэбэ өгөнү онгоруон оччотообу харчынан 78 тыһыынча солкуобай сууманы киллэрэр. Архыып дааннайынан 1967 сылаахха Өлөнүөккэ Ньурба олох-дьаһах комбинатын филиала аһылан үлэтиир. Комбинат тусна хаһаайстыба тэринэн министриэстибэлэнэр. Нэһилиэниэ аайы приемнай пууннар тэриллэлэр, парикмахер өгөтө, көһө сылдыһан өгө онгоруонун киирэр. 90-с сылларга ыһыллы-тобуллуу кэмгэр, ырынакка кирири сабаламмытыгар олох-дьаһах комбината "Уран" ХЭО, "Эрэл" ХЭО, парикмахердар үс тэрилтэбэ араһар. 2015 сэл оройуонка олох-дьаһах өгөнү онгорооччулара 57 мөл. солк., оттон быйыл 9 ый түмүгүнэн оройуон социальнай-экономическай сайдыытыгар 37 мөл. солк. сууманы киллэрдилэр.

Олох-дьаһах, өгөнү онгорооччулар үйэ ангардаах үбүлүөйдэрин Олонхо дьэтигэр бэлиэтээн буолла. Урукку промкомбинат сабаттан, олох-дьаһах комбината тэриллиэбиттэн күн бүгүнүгэр дьэри үлэли сылдыһар сүнгэн кылааттарын киллэрбит бэтэрээннэр күндү ыалдыт буоллулар.

"Ньурба оройуона" МО баһылыгын бастакы солбуйааччыта Васильев И.А. кэлбит ыалдыттары эбэрдэлээн туран, Ньурба оройуонугар социальнай-экономическай сайдыыга кылааты киллэрбиттэрин иһин Бочуотунай бэлиэни "Уран" ХЭО директоругар Давыдова М.В., СӨ урбаан министриэтибэтэ "Лидер переман" бэлиэни ИП Федорова Г.Д., "Ньурба оройуон" МО баһылыгын Бочуотунай грамотатын "Эрэл" ХЭО салайааччытыгар Романова В.Е., "Уран" ХЭО атах таҥаһын уларааччы мастарыгар Николаев Е.В., "Для дома" парикмахерскайын мастардыгар Григорьева Л.Г., Иванов Р.М., "Нарый" иистэнэр мастарыскай салайааччытыгар Саввинова Н.И., ИП Протодьяконов М.Д. үөрүүлээх быһыыга-майгыга туттартаата. Улуус дьаһалтатын баһылыгын Махтал суругунан, "Алина" парикмахерскай салайааччыта Спиридонова Е.Е., "Для дома" парикмахерскайын мастарыгар Скобелева Г.В.

Олох-дьаһах комбинатыгар салайааччынан үлэлэбит Дмитрийева Е.И., "Ньурба куорат" дьаһалтатын баһылыгын социальнай боппуруска солбуйааччы Алексеева О.И. эбэрдэ тыл эттилэр. Үбүлүөйдээх тэрэһини тэрийбит Ньурбатаабы "Биисинэс-инкубатор" гендиректора Михайлова Н.М. урут олох-дьаһах, өгөнү онгоруу тэрилтэтигэр үлэлэбиттэри эбэрдэлээн туран: "90-с сылларга Ньурба олох-дьаһах эйгэтигэр үлэлэччилэр бастакы урбаанньыттарынан буолбуттара. Бу эйгэбэ үлэлэччилэр биһиги ыттар тэрэһиннэрбитигэр көхтөөхтүк кэлэн кыттар буолуон, биһиги ааммыт эһиэхэ өрүү аһаһас. Билигин үлэли сылдыһар урбаанньыттар өрөспүүбүлүкэ, улуус көрөр субсидияларынан, чэпчэтиилээх кредитинэн туһанаргытыгар ыгырабыт", - дьин туран, СӨ Торговой-промышленнай палататын "СӨ Урбааны сайыннарыыга кылаатын иһин" мэтээлинэн "Уран" ХЭО салайааччытыгар Давыдова М.В., "Уран" ХЭО атах таҥаһын онгорооччу мастарыгар Тартақынова А.В., "Бастын профессия" "Уран" ХЭО атах таҥаһын онгорооччу Никаноров П.С., "Бочуоттаах үлэ ветерана" "Уран" атах таҥаһын онго-

рооччу мастарыгар Николаев Е.В., "Уран" ХЭО атах таҥаһын онгорооччута Ефремова И.С., "Урбааны сайыннарыыга үгүөлэрин иһин" мэтээли "Уран" ХЭО мастардыгар Иванова О.Н., Тобонов В.Х., П.О. Маны таһынан "Биисинэс-инкубатор" Махтал суруктары үлэ ветераннарыгар Никифорова С.Н., Сабычикова В.Н., Константинова В.С., Семенова Т.В., Томская Н.С., Григорьева Н.И., Егорова Р.Н., Аланнырова М.Д., Давыдов А.П., Иванов Е.И., Петрова Н.Д. уо.д.а. эбэрдэтэлээн туран туттартаата.

"Эрэл" ХЭО салайааччыта Романова В.Е. үөрүүлээх түгэн кэмгэр үрдүк таһымнаах тэрэһин тэрийбиттэригэр махтанарын биллэрдэ.

Дьэ, ити курдук, олох-дьаһах өгөтүн онгорооччулар үбүлүөйдээх быраһынныктара өрө көтөүллүүлээхтик буолан ааста. Ыгырыллыбыт ыалдыттар астынан тарбастылар.

Антонина СЕМЕНОВА.
Галина МАКАРОВА
хаартыскаба түһэриитэ.

– Сизэр-майгы –

"Илиигинэн онгоробун, төбөбүнэн эппиэтиигин"

Күһүн буолан, Ньурба к. да, тыаба да сүөһү, сылгы сүтүүтэ тахса турар. Сүтүктэрин туоһулаһан, биллэри биэрэн дьон эрэй бөбөтүн көрөмөр. Манна киһини долгутар, эгин араас санааны үөскэтэр түгэннэр бааллар. Сүөһү-сылгы барахсан икки атахтаах "көмөтүнэн" унуохтуун-тириилин сүтэрэ саарбаба суох. Онон билигин киһи төһө да сайдыы суолугар үктэммитин иһин, майгыта-сигилитэ саха төрүт былыр-былыргыттан омук быһытынан иддэ кэлбит сизэринэн-туомунан салаалыахтаабын санатары тобоостообунан аабабын.

"Сүтүктээх сүүс айыылаах" диэбиккэ дылы, сүөһү, сылгы бааһын сүтэрбит дьону эмиэ да киһи баалаабат курдук, төһөлөөх көрөн-хараһан, бөбөйдээн, кэтэх сүөһүгэ сыратын биэрбитин ааһан сиппэккин. Онон тустаахтар өттүлэриттэн түөкүттэргэ туһаайан араас мөкү санга-ингэ, хом санаа этиллэрин киһи баалаабат. Эридьиэс элбэх. Саатар бу сылгы, сүөһү сүтүүтэ наһаа кыһыылаах-абалаах дьин хас да билэр киһим мунгатыа кэспэтиллэр. Манньык айдаан-майдаан урукку кэмнэргэ баарын өйдөөбөппүн. Баһар, умнуллубута буолуо.

Былыр былыргыттан саха буойар-хаайар ньыманы туттан бачаба кэллэбэ. Ол сизэринэн эттэххэ, суобастаах киһи туох да алдырхайы, сүөргүнү онгорбот. Онон дьин айыы санаанан олохтоохха дьин бэтэрээн учуутал киһи быһытынан этэбин. Атын киһиэхэ куһаҕаны онгоруу, бэйэбэр эмиэ куһаҕанынан дьайар, араас дьайыларга да тэбин сөп. Оттон дьин айыы санаанан олохтооххун, бары өттүнэн бөбөргүүгүн, үйэтиги буолар, кутун-сүрүн тустубат. "Кыһалбата суох киһи уунан да уйар, түөкүн байбат, моһус уойбат" дьин өс хоһоонноруну эттэххэ, обот санаата-оноото суох, чизинэйдик, суобаһы сүтэрбэккэ сылдыһаха.

"Истиэхтэрэ суоҕа дьин сымыйалаама, көрүөхтэрэ суоҕа дьин уорума" дьин өйдөтөн, алдытыгы танааран, күлүгээн-нээн, уоруйахтаан мөкү быһыыны онгоруон иэстэбилгэ киририм дьин кыратыттан оҕону иитиэххэ. "Салайааччы буоллум да Тангаралын тэмнин дии санаама, дьону үрдүнэн көрүмэ, кыһалбаларыгар аахайбат буолума, дьон анал кэһинигэ суудайыма".

"Үтүнү-мөкүн айылба тэннирин билэ-билэ билбэтэ буолума", оччотугар суобаскын уһу-

гуннарар түгэннэр эмискэ күөрэйиэхтэрин сөп.

"Сылгы - халдыаһы хаһына" буоларын, кэбирэбин төрүөхпүтүн истибит тылым, ол эрэн сүтүк да араастаах. Эппит тылларын куойаһар-манкыгар ингэрбит буоллаһына махталлаах хаалабын. Туһааннаахтар аахпыттара буолуо дьин сэрэйэбин. Ычаттардаах киһи манньыгын дьарыгырат, суобаскын эдэргиттэн харыстаа, удьуоргун быһыма, куйаарга туох эрэ тэннир баарын умнума, аһыыта-харата туолбут киһи дэттэримэ.

Бэйэлэрин бүөмнээн сытыа байыттар ордор үптэрин үтүө санааланы акциятыгар кириэн сөп бу үпкүт. Айылбатынан айыллыбытынан хас биридии киһи анал-дьолун бэйэтин илиитинэн ситиһиэхтээх. Онон этэрэһи кынабын: олоххо сыһыана суох атаах оҕону иитимэн. Биир киһи үйэтэ кумах куйаарга былы бырахпыт тэнэ. "Уол оҕо силгэтэ кытаанах, итэбэл улахан", "уол оҕо дьоло орто дойдуга, бааһа баалааба, көлөһүнэ күн сиригэр" дьини диринник өйдөөн, суобас дьин ааттанар сүрэххэр сирэллээр айыы уотун сөһүрүтүмэ, дуһабыт-суобаскыт тугу этэрин истэ сылдыһын. Сылгы, сүөһү сүтүүтэ симэлийиэн баһарабын, биллэр да, биллибэт да түбэлтэтигэр бу хайаан да сэтгээх-сэмэлээх буоларын ааһан билбиккэр эрэнэбин. "Тыл хаарыйбыта уот сибитинэбэр абытай" дьин өс хоһоонун санабабын.

Үчүгэй быһыы-майгы барытын баһылаан, бар дьон олоҕо, тулалыыр эйгэ тупсуон баһарабын. Сизэрдээх, дьоллоох буолун!

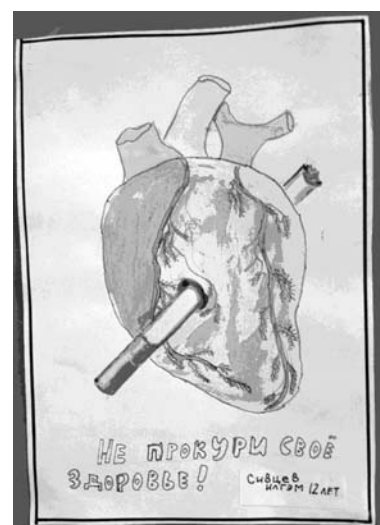
Киһилии кэмэлдыгитин ыһыктыбакка сылдыһын.

Елена СЕМЕНОВА,
общ. корр.

Арыгы, табах – дьаат!

2016 с. сэтгннн ый 3 күнүгэр "П" маһаһын атыһыта сокуоннай сааһын ситэ туола илик оҕо табах атыһылаан Российскай Федерация административнай кодексатын 14.53 ыстатыа 3 чаһынан эппиэтинэскэ тардылынна, Роспотребнадзорунан ыстарааптанна. "С" маһаһын атыһыта сокуоннай сааһын ситэ туола илик оҕо арыгы атыһылаан Российскай Федерация административнай кодексатын 14.16 ыстатыа 2.1 чаһынан эппиэтинэскэ тардылынна уонна 30.000 солкуобайга ыстарааптанна.

Итинэн сийтэрэн, кэлэр кэскиллэритин куһаҕан дьаллыктан харыстаан, табаһы-арыгыны сокуоннай саастарын ситэ туола илик оҕолорго атыһыламан дьин этэбит. Оҕо доруобуйатыгар табах-арыгы улахан киһитэбэр икки төгүл күүскэ, куһаҕаннык дьа-

һарын өйдөөн!

Россия ИДМ Ньурбатаабы
отделениетын ПДН инспекцията.